

## **SCHRIFTELIJKE VRAAG**

nr. 63

van **BRECHT WARNEZ**

datum: 23 november 2023

---

aan **GWENDOLYN RUTTEN**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR, BESTUURSZAKEN, INBURGERING EN GELIJKE KANSEN

---

### *Heffing op masten en sleuven van Elia - Vraag tot afschaffing*

Sinds 1 januari 2016 kunnen de gemeenten en steden in het Vlaamse Gewest een lokale toeslag heffen op de masten en sleuven op hun grondgebied. Sommige gemeenten in Vlaanderen hebben zo'n heffing ook effectief ingevoerd.

In het Lokaal Energie- en Klimaatpact 1.0 werd al gevraagd om geen nieuwe heffingen op hernieuwbare energie in te voeren en de bestaande heffingen tegen 2025 af te schaffen. In het Lokaal Energie- en Klimaatpact 2.0 werd er ook aan toegevoegd dat belastingen op elektriciteitspylonen van Elia en retributies op de aanleg van sleufwerken van Elia moeten worden afgebouwd en volledig moeten worden afgeschaft tegen 1 januari 2026.

Voormalig minister Somers vroeg om geen nieuwe principiële beslissing meer te nemen die een lokale heffing op masten en sleuven van Elia invoert. Daarnaast vroeg hij aan steden en gemeenten met zo'n heffing om die tegen 1 januari 2026 volledig af te bouwen. Zijn vraag was dus al geformaliseerd in het Lokaal Energie- en Klimaatpact 2.0. Hij gaf daarbij aan dat de vraag past binnen de Vlaamse ambities op het vlak van energietransitie en klimaat.

Dit is een vervolgvraag op schriftelijke vraag nr. 56 van 24 november 2021.

Graag alle data in Excel weergeven.

1. Hoeveel gemeenten hebben het Lokaal Energie- en Klimaatpact niet ondertekend in 2023? Graag een overzicht per provincie.
2. Kan de minister een overzicht geven van de gemeenten die in 2023 nog belastingen op elektriciteitspylonen van Elia of retributies op de aanleg van sleufwerken van Elia heffen? Graag een overzicht per provincie.
3. Kan de minister een overzicht geven van de jaarlijkse inkomsten van elke gemeente door die heffing? Graag een overzicht voor de jaren 2020, 2021 en 2022.
4. Stijgen of dalen de inkomsten uit die heffing over de jaren heen? Ziet de minister hier een trend? Hoe beoordeelt zij dat?
5. Zijn er al gemeenten die een nieuwe heffing hebben aangenomen? Zo ja, welke gemeenten? Graag een overzicht per provincie.
6. Zijn er al gemeenten die de heffing hebben afgeschaft? Zo ja, welke gemeenten? Graag een overzicht per provincie.

7. Zijn er al gemeenten die aangeven de heffing in de toekomst af willen te schaffen? Zo ja, welke gemeenten? Graag een overzicht per provincie.
8. Kreeg de minister van lokale besturen of de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) opmerkingen over de vraag om die belasting af te bouwen? Zo ja, wat is de bezorgdheid of kritiek van de melders?
9. Neemt de minister nog initiatieven om de afbouw van zo'n heffing te stimuleren of af te dwingen?

Zo ja, welke?

Zo niet, verwacht de minister dat de gevraagde afschaffingen tijdig doorgevoerd worden?

**GWENDOLYN RUTTEN**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR, BESTUURSZAKEN, INBURGERING EN GELIJKE KANSEN

---

**ANTWOORD**

op vraag nr. 63 van 23 november 2023

van **BRECHT WARNEZ**

---

1. Er is een fout in de vraagstelling die ik eerst wens recht te zetten. Het engagement die lokale besturen in het LEKP 2.0 kunnen ondertekenen betreft: *Geen nieuwe principiële schepencollege- of gemeenteraadsbeslissing meer te nemen m.bt. lokale heffingen op elektriciteitsmasten en sleuven van ELIA*. Van een verplichte afbouw is dus m.a.w. op dit moment nog geen sprake. Wel wordt het aangehaald als onderdeel van een evaluatie die in het voorjaar van 2024 zal plaatsvinden.

Voor het actuele cijfer van LEKP-ondertekenaars verwijs ik naar het vernieuwde LEKP-portaal ([lokaalklimaatpact.be](https://lokaalklimaatpact.be)). Hier zijn alle relevante cijfers over de ondertekeningen van het LEKP terug te vinden. In de toekomst kan u hier dus steeds de actuele intekencijfers raadplegen.

Op 28 november 2023 ondertekenden 294 gemeenten LEKP 1.0 (6 niet), 229 gemeenten LEKP 2.0 (71 niet) en 89 gemeenten LEKP 2.1 (211 niet).

Op 6 december 2023 loopt de nieuwe intekenronde voor LEKP 1.0 en 2.0 2023 af. Er tekenden op dit moment geen nieuwe gemeenten in op LEKP 1.0. 14 gemeenten tekenden op dit moment bijkomend in op LEKP 2.0. Na de deadline van 6 december 2023 hebben gemeenten nog tijd om hun gemeenteraadsbeslissing aan het Agentschap Binnenlands Bestuur door te sturen. Hierdoor zijn deze cijfers nog niet definitief.

- 2-4. Als eerste bijlage wordt een overzicht opgenomen van de ELIA-heffingen per gemeente voor de jaren 2021-2023. Deze tabel werd in september 2023 bij ELIA opgevraagd en geeft weer welke gemeenten ELIA-pylonen belasten, over hoeveel pylonen de gemeente beschikt, het tarief dat per pylloon wordt aangerekend, en de totale uitgave van ELIA aan deze belasting in 2021, 2022 en voorlopig in 2023.

Deze tabel is aangevuld met de informatie over het specifieke pact waarop de gemeente intekende, aangezien dit ook relevant is voor een analyse van de cijfers. Alleen Gent heeft vandaag een retributie voor sleufwerken. Een derde bijlage wordt bijgevoegd met de uitgaven van ELIA in verband met de sleuven.

Uit deze informatie blijkt het volgende:

- 119 gemeenten hebben in 2023 een ELIA-heffing.
- 1 gemeente, namelijk Gent, had een heffing of retributie op sleuven.
- 84 van deze gemeenten ondertekenden het LEKP 2.0.
- 35 van deze gemeenten ondertekenden het LEKP 2.0 niet.

De volgende trends kunnen uit deze cijfers worden afgeleid:

- De 35 gemeenten van de 71 gemeenten die het LEKP 2.0 niet ondertekenden, staan in 2023 in voor 3.902.500 EUR van de totale heffingen, ten opzichte van 2.732.130 EUR in 2021. Deze 35 gemeenten (van een totaal van 71 gemeenten die het LEKP 2.0 niet ondertekenden) verhoogden dus de heffing over de periode

2021-2023 met 1.170.370 EUR. Deze stijging is voornamelijk te verklaren door de invoering en verhoging van heffingen door 13 gemeenten.

- De 84 gemeenten van de 229 gemeenten die het LEKP 2.0 wel ondertekenden staan in 2023 in voor 10.148.130,77 EUR van de totale heffingen, ten opzichte van 9.461.761,81 EUR in 2021. Deze 84 gemeenten (van een totaal van 229 gemeente die het LEKP 2.0 ondertekenden) verhoogden de heffing over de periode 2021-2023 met een totaal van 686.368,96 EUR. Deze stijging is voornamelijk te wijten aan 5 gemeenten die ongeoorloofd hun heffingen hebben verhoogd (Lille, Sint-Truiden, Deerlijk, Halle en Beersel). Deze 5 gemeenten, die samen slechts 2% van de LEKP 2.0 ondertekenaars vertegenwoordigen, zorgden samen voor een stijging van 592.337,5 EUR (t.o.v. 686.368,96 EUR in totaal, dit verschil zijn nog de indexeringen van heffingen die al in de besluiten voorzien waren, voor de intekening van het LEKP 2.0, en betekenen dus geen nieuwe heffingen/verhogingen).

5. VOU 3480 heeft duidelijk gemaakt wat de administratie verstaat onder een nieuwe heffing. Een nieuwe heffing betekent:

- *Heffingen op masten en sleuven die voor de invoering van het belastingreglement nog niet werden geïnd.*
- *Een bestaande heffing op masten en sleuven die wordt verhoogd.*
- *Een bestaande heffing op masten en sleuven waarbij een indexclausule wordt toegevoegd waarin het originele reglement niet voorzag.*

Het invoeren van een nieuwe heffing na de ondertekening van LEKP 1.0 (voor wat betreft heffingen op hernieuwbare energie installaties) en na de ondertekening van LEKP 2.0 (voor wat betreft de heffingen op ELIA masten en -sleuven) vormen een inbreuk op de LEKP-engagementen waartegen zal worden opgetreden.

Na controle van de belastingreglementen hebben wij vastgesteld dat er momenteel 5 gemeenten zijn die onze bijzondere aandacht vereisen omdat ze een nieuwe heffing hebben ingesteld na het intekenen op het LEKP 2.0.:

- Lille
- Sint-Truiden
- Deerlijk
- Halle
- Beersel

Hierbij was er sprake van 3 compleet nieuwe heffingen (dus de invoering van een heffing die voordien nog niet in het belastingreglement opgenomen was), en 2 nieuwe heffingen door indexatie (zonder dat die in het origineel reglement opgenomen was).

Deze gemeenten zullen hierover worden aangesproken. Hierbij zal het belang van het verbod op nieuwe heffingen op ELIA-masten in de verf gezet worden. Heffingen op elektriciteitsmasten en -sleuven van ELIA worden rechtstreeks doorgerekend in de elektriciteitsfactuur van de consument. Dit heeft een impact op de gebruikskosten van bv. warmtepompen en elektrische wagens. Deze belasting geldt niet op fossiele brandstoffen. Door de heffing af te bouwen, ondersteunen we dus de transitie naar hernieuwbare energie. De betrokken gemeenten zullen de tijd krijgen tot en met 31 maart 2024 om hun heffingenbesluit te herzien en aan te passen in lijn met de LEKP 2.0-verplichtingen. Indien dit niet gebeurt, kan de uitbetaling van de subsidie op 30 april 2024 worden opgeschort.

Daarnaast blijft het ook mogelijk om de subsidie terug te vorderen op basis van de Algemenebepalingenwet, aangezien de gemeente door het installeren van een heffing de voorwaarden waaronder de LEKP 2.0 subsidie werd verleend, niet respecteert.

6. De informatie waarover ik beschik, toont momenteel niet dat er al gemeenten zijn die hun heffingen hebben afgeschaft. Het LEKP 2.0 duidt gemeenten inderdaad het waarom om deze heffingen af te bouwen en af te schaffen, maar legt in dit verband geenszins een verplichting op. Zoals hier boven aangehaald wordt de vraag naar afbouw verder geanalyseerd in het kader van de LEKP evaluatie in het voorjaar van 2024. De overgangperiode die wordt voorzien, heeft tot doel dat gemeenten zich verder kunnen voorbereiden op deze mogelijkheid, bijvoorbeeld op financieel vlak. Dit werd ook zo toegelicht in het antwoord op SV 56 van 24 november 2021.
7. Op dit moment heb ik hier nog geen zicht op. We hebben de gemeenten wel hierover aangeschreven in november 2021. De focus nu ligt in de eerste plaats op het verzekeren dat er geen nieuwe heffingen worden ingevoerd. De meeste gemeenteraadsbesluiten lopen bovendien tot en met 2025. Hierna zullen we dus verder kunnen opvolgen wat de ambities van de lokale besturen zijn en in welke mate zij actief willen bijdragen aan een afbouw van de ELIA-heffingen. Hierbij is het ook belangrijk te kijken naar de nieuwe bestuursploegen die in 2024 zullen aantreden en het nieuwe beleid van de gemeenten zullen bepalen.
8. Bij de opstart van het LEKP 2.0 werd er steeds met VVSG overlegd. Zij waren betrokken bij het formuleren van de doelstellingen.

Bij LEKP 2.0 lag de doelstelling 'geen nieuwe of verhoogde heffing invoeren op ELIA-masten en sleuven' wel gevoelig. Zoals ook werd toegelicht in het antwoord op SV 486 van 1 september 2023 had VVSG begrip voor de oorsprong van deze vraag. VVSG is zelf ook vragende partij voor een 'taks shift': het verschuiven van kosten en heffingen weg van elektriciteit, richting fossiele brandstoffen. Als we de toekomst fossielvrij zien, dan moeten we de elektriciteitsfactuur verlichten. Zo kunnen mensen gemakkelijker omschakelen naar warmtepompen en elektrische voertuigen. De ELIA-heffing wordt namelijk een-op-een doorgerekend in eenieders elektriciteitsfactuur, ongeacht of diens gemeente deze heffing int of niet.

Op dit moment werden geen andere vragen gesteld door VVSG of andere lokale besturen over de afbouw van de heffingen.

9. Zoals ook bij de VOU 3480 werd toegelicht, is het wenselijk dat de ELIA-heffing op termijn volledig verdwijnt uit de elektriciteitsfactuur. Het verschuiven van de heffingen binnen de elektriciteitsfactuur naar fossiele brandstoffen zal er namelijk toe leiden dat elektrische wagens en warmtepompen een steeds logischere investeringskeuze worden (taks shift). In 2024 vindt een algemene evaluatie van het LEKP plaats (inclusief de heffingendoelstelling). Zo kunnen we verder beoordelen of bijkomende initiatieven en/of budgetten nodig zijn om een afbouw te stimuleren. Dit is echter op dit moment niet aan de orde.

## **BIJLAGEN**

1. [Overzicht inkomsten ELIA-heffingen \(2021-2023\)](#)
2. [Overzicht retributies sleuven](#)